

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Opolu

LOP – 4101-018-02/2014
P/14/070

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Opolu
ul. Krakowska 28, 45-075 Opole
T +48 77 449 70 00, F +48 77 449 70 44
lop@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/14/070 – Efekty działalności instytutów badawczych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontrolerzy	1. Krzysztof Rajczyk, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 92324 z dnia 13 października 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2) 2. Ryszard Kozibura, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 92327 z dnia 21 października 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 923-924)
Jednostka kontrolowana	Instytut Ciężkiej Syntezy Organicznej „Blachownia” ¹ , 47-255 Kędzierzyn-Koźle, ul. Energetyków 9
Kierownik jednostki kontrolowanej	Andrzej Krueger, Dyrektor ² (dowód: akta kontroli str. 4)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli Instytut w latach 2010-2014 (do 31 sierpnia) prawidłowo realizował zadania z zakresu podstawowej działalności, określone w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o *instytutach badawczych*³ oraz w Statucie Instytutu.

Działalność naukowa jednostki charakteryzowała się stabilnością, a osiągnięcia w tym obszarze były zgodne z perspektywicznymi kierunkami działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej, zatwierdzonymi przez Radę Naukową ICSO, zgodnie z obowiązkiem określonym w art. 29 ust. 2 pkt 6 ww. ustawy. Instytut w kontrolowanym okresie uzyskiwał wysokie kategorie w ocenie parametrycznej. Liczba zrealizowanych i realizowanych projektów badawczych utrzymywała się na zbliżonym poziomie, wzrosła natomiast w latach 2010-2013 liczba publikacji w renomowanych czasopismach naukowych⁴, jak również liczba cytowań publikacji pracowników ICSO.

Przychody ogółem Instytutu w latach 2010-2013 wzrosły z 15 802,6 tys. zł do 17 956,4 tys. zł, w tym przychody ze środków na naukę z 6 651,6 tys. zł do 9 363,1 tys. zł. Głównym źródłem przychodów własnych były przychody z prac badawczo-rozwojowych⁵, stanowiące w poszczególnych latach od 12,3% do 13% przychodów ogółem oraz przychody z wdrożenia wyników badań, stanowiące od

¹ Dalej: ICSO lub Instytut.

² Do 30 czerwca 2010 r. dyrektorem ICSO był Marian Gryta, w okresie od 1 lipca 2010 r. do 31 lipca 2014 r. Marian Gryta był kierownikiem ICSO.

³ Dz. U. Nr 96, poz. 618 ze zm.

⁴ Czasopisma wyróżnione przez Journal Citation Reports (ISI Web of Science) oraz w czasopismach recenzowanych wykazie Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

⁵ Dalej: prace B+R

7,7% do 11,6% przychodów ogółem. Wynik finansowy Instytutu w latach 2010-2012 wykazywał tendencję rosnącą, natomiast w 2013 r. obniżył się do poziomu z 2011 r.

Kontrola dwóch zakończonych projektów dofinansowanych ze środków krajowych nie wykazała nieprawidłowości, natomiast w ramach realizacji objętego kontrolą projektu dofinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka stwierdzono, że ICSO nie uzyskał jednego z założonych wskaźników rezultatu.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działalność naukowa i wdrożeniowa

1.1 Perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej

Opis stanu faktycznego

Rada Naukowa ICSO corocznie⁶ omawiała i zatwierdzała kierunki działalności badawczej Instytutu, co było zgodne z art. 29 ust. 2 pkt 6 ustawy o *instytutach badawczych*⁷.

Działalność naukowa, rozwojowa i wdrożeniowa Instytutu ukierunkowana została m.in. na:

- udoskonalenie technologii będących specjalizacją ICSO do poziomu zapewniającego nowoczesne rozwiązania technologiczne i inżynierskie oraz jakość produktu spełniająca dzisiejsze i przyszłe wymagania klientów, a także konkurencyjność pod względem nakładów inwestycyjnych,
- unowocześnienie technologii wdrożonych w przeszłości przez ICSO oraz opracowanie technologii poszerzających,
- opracowanie konkurencyjnych technologii organicznych wymagających zastosowania nowoczesnych katalizatorów,
- synteza, produkcja i zastosowanie dodatków do tworzyw sztucznych,
- opracowanie nowych produktów z wykorzystaniem elementów nanotechnologii,
- procesy rozdziału gazów, wytwarzania i wydzielania wodoru oraz technologie z zastosowaniem wodoru do syntezy i oczyszczenia produktów chemicznych,
- technologie wytwarzania specjalistycznych produktów chemicznych z wykorzystaniem surowców naturalnych (biomasy),
- recykling materiałowy i energetyczny odpadów,
- opracowanie specjalistycznych produktów typu „Fine Chemicals”,
- energooszczędne i niskoemisyjne technologie chemiczne.

Wyznaczone cele uwzględniały specyfikę Instytutu, którego przedmiotem działalności podstawowej, zgodnie ze Statutem, było prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych, przystosowanie wyników tych badań do potrzeb zastosowań praktycznych oraz ich wdrażanie.

Ponadto do zakresu działania ICSO należało m.in. opracowywanie koncepcji nowych rozwiązań technicznych i technologicznych, doskonalenie metod badań naukowych oraz opracowywanie innowacyjnych technologii do ich przemysłowego zastosowania.

(dowód: akta kontroli str. 6, 82-88, 89, 98-106, 107, 113-123, 124)

W planowanych kierunkach działalności badawczej Instytutu nie wskazywano okresu, w którym miały być zrealizowane przyjęte cele oraz nie wyznaczano osób odpowiedzialnych za ich realizację. Dyrektor ICSO wyjaśnił, że w ICSO

⁶ Posiedzenia Rady Naukowej w dniu 23 stycznia 2012 r., 28 stycznia 2013 r., 3 lutego 2014 r.

⁷ Dz. U. Nr 96, poz. 618 ze zm.

perspektywiczne kierunki działalności badawczej wyznaczają nowe obszary tematyczne lub specjalizacje, które warto rozwijać poprzez inicjowanie i realizację prac badawczo-rozwojowych, z szansą na wdrożenie wyników tych prac. Trudno przewidzieć, na jaki okres czasu będą one aktualne, tym bardziej, iż założono coroczną ich weryfikację. W ustawie o instytutach badawczych słusznie nie określono perspektywy czasowej, na jaką ustala się kierunki perspektywicznej działalności instytutu, ani trybu ich realizacji.

(dowód: akta kontroli str. 150)

Cele wynikające z perspektywicznych kierunków działalności ICSO były zgodne ze *Strategią innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”⁸*, w której poprzez innowacyjność gospodarki zdefiniowano zdolność i motywację podmiotów gospodarczych do ustawicznego poszukiwania i wykorzystywania w praktyce wyników prac badawczych i rozwojowych, nowych koncepcji, pomysłów i wynalazków. Innowacyjność oznaczała również doskonalenie i rozwój istniejących technologii produkcyjnych, eksploatacyjnych i dotyczących sfery usług, wprowadzanie nowych rozwiązań w organizacji i zarządzaniu, doskonalenie i rozwój infrastruktury, zwłaszcza dotyczącej gromadzenia, przetwarzania i udostępniania informacji.

(dowód: akta kontroli str. 127-128)

Minister Gospodarki⁹, nadzorujący działalność Instytutu, nie zgłaszał wniosków dotyczących formułowania perspektywicznych kierunków działalności Instytutu.

(dowód: akta kontroli str. 80)

W Instytucie, na poszczególne lata objęte kontrolą, przyjmowano roczne plany rzeczowo-finansowe oraz określano cele jakościowe działalności, w tym zgłoszenia patentowe, publikacje, wnioski na projekty, wdrożenia.

Przychody z działalności ICSO wynosiły odpowiednio: w 2010 r. – 16 335,1 tys. zł (103,7% planu), 2011 r. – 16 228,7 tys. zł (104,3%), 2012 r. – 17 839,6 tys. zł (108,8%), 2013 r. – 18 226 tys. zł (100,7%). Koszty działania wynosiły natomiast: w 2010 r. – 15 998,3 tys. zł (102,2% planu), 2011 r. – 15 943 tys. zł (102,9%), 2012 r. – 17 297,8 tys. zł (106,1%), a w 2013 r. – 17 960 tys. zł (100,1%).

(dowód: akta kontroli str. 134-137)

W poszczególnych latach pracownicy ICSO dokonali łącznie 101 zgłoszeń patentowych, z tego: w 2010 r. – 27 (96,4% planu), 2011 r. – 28 (84,8%), 2012 r. – 26 (104%), a w 2013 r. – 20 (117,6%).

W kontrolowanym okresie opublikowano łącznie 126 prac, z tego: w 2010 r. – 24 (109,1% planu), 2011 r. – 20 (87%), 2012 r. – 32 (118,5%), a w 2013 r. – 50 (119%). Złożono także 87 wniosków na projekty badawcze, z tego: w 2010 r. – 16 (94,1% planu), 2011 r. – 25 (138,9%), 2012 r. – 23 (121,1%), a w 2013 r. – 23 (104,5%).

Łącznie wdrożono natomiast 25 projektów, z tego: w 2010 r. – 3 (30% planu), 2011 r. – 8 (80%), 2012 r. – 7 (175%) i w 2013 r. – 7 (140%).

(dowód: akta kontroli str. 138-145)

Perspektywiczne kierunki działalności Instytutu modyfikowano, a zmiany te zatwierdzane były przez Radę Naukową. Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że w ICSO *na poszczególne lata objęte kontrolą przyjmowano roczne plany rzeczowo-finansowe oraz określano cele działalności Instytutu (cele jakościowe zgodnie z wdrożonym systemem zarządzania jakością ISO 9001:2009). Realizacja tych planów była monitorowana na każdym, comiesięcznym spotkaniu kadry kierowniczej Instytutu (Kolegium Kierownicze), były także prezentowane przez dyrektora Instytutu*

⁸ Załącznik do uchwały nr 7 Rady Ministrów z dnia 15 stycznia 2013 r.

⁹ Dalej: MG.

na każdym posiedzeniu Rady Naukowej. Dodatkowo dla kontrolingu działalności Instytutu tworzony jest plan zadaniowy obejmujący wszystkie źródła finansowania ICSO.

(dowód: akta kontroli str. 80-81, 113-123, 124)

Dyrektor Instytutu wyjaśnił też, że począwszy od roku 2012 na każdym pierwszym posiedzeniu Rady Naukowej były przedstawiane i dyskutowane perspektywiczne kierunki działalności badawczej, obejmującej działalność naukową, rozwojową i wdrożeniową. Punktem wyjścia do dyskusji były kierunki działalności badawczej zatwierdzone i obowiązujące w roku poprzednim, tak więc modyfikowanie przyjętych kierunków działalności badawczej odbywało się na początku każdego kolejnego roku działalności ICSO.

(dowód: akta kontroli str. 81)

W okresie objętym kontrolą ICSO nie podejmował działań w kierunku przekształceń lub restrukturyzacji.

(dowód: akta kontroli str. 81)

1.2 Statut ICSO

Opis stanu
faktycznego

Uchwałą nr 3 z dnia 14 stycznia 2011 r. Rada Naukowa ICSO przyjęła Statut, który został zatwierdzony przez Ministra Gospodarki w dniu 2 lutego 2011 r. Statut ten uwzględniał postanowienia ustawy o instytutach badawczych.

(dowód: akta kontroli str. 5-10)

Zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy o instytutach badawczych Statut określał przedmiot i zakres działalności Instytutu. W dokumencie tym wskazano również m.in., że przedmiotem podstawowej działalności ICSO jest prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych, przystosowanie wyników badań naukowych i prac rozwojowych do potrzeb zastosowań praktycznych, wdrażanie wyników badań naukowych i prac rozwojowych, co było zgodne z art. 2 ust. 1 ustawy o instytutach badawczych.

Zakres działania ICSO obejmował m.in. opracowywanie koncepcji nowych rozwiązań technicznych i technologicznych, opracowanie innowacyjnych technologii i dokumentacji technicznej do ich przemysłowego zastosowania, nadzór autorski przy wdrażaniu technologii oraz doskonalenie metod badań naukowych.

(dowód: akta kontroli str. 6)

W § 10 pkt. 4-7 Statutu określono tryb przeprowadzania i ogłaszania konkursu na pracowników naukowych, co było zgodne z art. 43 ust. 7 ustawy o instytutach badawczych.

(dowód: akta kontroli str. 9)

1.3 Zatrudnienie w ICSO

Opis stanu
faktycznego

Według stanu na dzień 31 grudnia 2011 r. ICSO zatrudniał w pełnym wymiarze czasu łącznie 38 pracowników naukowych, w tym jednego profesora zwyczajnego, jednego profesora nadzwyczajnego, 21 adiunktów i 15 asystentów. Średnia wieku osób zatrudnionych na stanowisku profesora przekraczała granicę wieku emerytalnego, średnia wieku adiunktów wynosiła 50,9 lat, a asystentów 38,7 lat. Łącznie 23 pracowników posiadało stopnie naukowe, a jeden - tytuł naukowy profesora zwyczajnego¹⁰.

Według stanu na dzień 31 sierpnia 2014 r. zatrudnienie pracowników naukowych w ICSO wzrosło do 42 osób, m.in. o pięć osób zwiększyło się zatrudnienie asystentów. Łącznie 25 pracowników posiadało stopień naukowy. Profesor

¹⁰ W przypadku asystentów wszyscy posiadali tytuł zawodowy magistra.

zwyczajny, ze względu na wiek, nie był już zatrudniony w zakładzie badawczym, pełnił natomiast funkcję pełnomocnika ds. programów i projektów badawczych oraz funkcję rzecznika dyscyplinarnego.

W porównaniu do 2011 r. średnia wieku adiunktów i asystentów nieznacznie się obniżyła (odpowiednio do 50,8 i 38,4 lat) a średnia wieku osoby zatrudnionej na stanowisku profesora nadzwyczajnego przekroczyła granicę wieku emerytalnego.

(dowód: akta kontroli str. 14)

W przeliczeniu na pełne etaty, na koniec każdego roku łączne zatrudnienie w ICSO wynosiło odpowiednio: w 2010 r. – 162,9 etatów, 2011 r. – 152,9 etatów, 2012 r. – 152,8 etatów, 2013 r. – 154,4 etatów, a w 2014 r. – 153,2 etatów.

W okresie objętym kontrolą łączne koszty zatrudnienia pracowników w ICSO wyniosły 42 853 tys. zł, z tego w poszczególnych latach objętych kontrolą koszty te wyniosły w roku 2010 – 8 588,7 tys. zł, 2011 r. – 8 600,8 tys. zł, 2012 r. – 9 385,2 tys. zł, 2013 r. – 9 760,3 tys. zł i w 2014 r. (do 31 sierpnia) – 6 517,9 tys. zł.

Łączne koszty zatrudnienia pracowników innych niż naukowych i badawczo-technicznych wyniosły w kontrolowanym okresie 23 807,8 tys. zł¹¹, co stanowiło 55,6% łącznych kosztów zatrudniania pracowników w ICSO.

(dowód: akta kontroli str. 15)

Pracownicy naukowci zatrudnieni w ICSO przed 1 października 2010 r. zostali zobowiązani do złożenia *wniosku o wyrażenie zgody na dodatkowe zatrudnienie* lub *wniosku o wyrażenie zgody na prowadzenie działalności gospodarczej*, co wynikało z treści art. 47 ust. 1 ustawy o *instytutach badawczych*, zgodnie z którym wykonywanie przez pracownika naukowego dodatkowego zatrudnienia w ramach stosunku pracy lub prowadzenie działalności gospodarczej, bez uzyskania wcześniejszej zgody dyrektora, stanowi podstawę do rozwiązania stosunku pracy za wypowiedzeniem w instytucie będącym podstawowym miejscem pracy.

(dowód: akta kontroli str. 21, 22, 23-26)

Począwszy od 1 października 2010 r. zasady podejmowania dodatkowego zatrudnienia oraz prowadzenia działalności gospodarczej przez pracowników ICSO regulowały zapisy zawieranych umów o pracę. W § 5 tych umów określono, że pracownik zobowiązuje się do uzyskania wcześniejszej zgody pracodawcy na dodatkowe zatrudnienie w ramach stosunku pracy lub prowadzenie działalności gospodarczej.

(dowód: akta kontroli str. 24)

W okresie objętym kontrolą czterech pracowników zgłosiło dyrektorowi ICSO zamiar wykonywania działalności gospodarczej. Stosowne zgody zostały wydane.

(dowód: akta kontroli str. 28, 30, 35, 40, 46)

Ze wszystkimi pracownikami wykonującymi działalność gospodarczą dyrektor ICSO podpisał umowy o zakazie konkurencji w trakcie stosunku pracy, co wynikało z art. 47 ust. 5 ustawy o *instytutach badawczych*. W powyższym zakresie Dyrektor ICSO wyjaśnił, że nie ma obowiązku monitorowania działalności gospodarczej pracowników, niezagrażającej interesom Instytutu. Dodatkowym zabezpieczeniem jest umowa o zakazie konkurencji.

(dowód: akta kontroli str. 33, 38, 43, 45, 151)

Pracownicy naukowci ICSO podlegali okresowym ocenom dorobku naukowego i technicznego, dokonywanym przez Radę Naukową, co wynikało z art. 44 ust. 3 ww. ustawy. W *Regulaminie okresowej oceny dorobku naukowego i technicznego*

---

¹¹ W poszczególnych latach objętych kontrolą koszty zatrudnienia wyniosły w roku: 2010 – 4 704 839,25 zł (54,8%), 2011 – 4 782 040,21 zł (55,6%), 2012 – 5 001 635,96 zł (53,3%), 2013 – 5 610 118,23 zł (57,5%), 2014 – 3 709 190,44 zł (56,9%).

pracowników ICSO wprowadzonym przez Dyrektora zarządzeniem¹², stwierdzono m.in., że pracownicy naukowcy i badawczo-techniczni oraz inżynierzy-techniczni z wyższym wykształceniem podlegają ocenie dorobku naukowego i technicznego co dwa lata.

(dowód: akta kontroli str. 48-54)

Wszystkie oceny zostały przeprowadzone w terminach wynikających z art. 44 ust. 4 ustawy o *instytutach badawczych* oraz z ww. Regulaminu. Dokonując oceny Rada Naukowa uwzględniała w szczególności: liczbę i jakość patentów, wdrożeń, publikacji naukowych oraz prowadzonych i planowanych badań naukowych lub prac rozwojowych. Powyższe odpowiadało zapisom art. 44 ust. 3 ww. ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 52-53)

Szczegółowym badaniom poddano dokumentację oceny dorobku naukowego i technicznego trzech pracowników naukowych oraz dwóch pracowników badawczo-technicznych. W ocenie dorobku naukowego i technicznego obejmującej lata 2011-2012 wszyscy pracownicy naukowcy otrzymali ocenę wyróżniającą, a każdy z pracowników badawczo-technicznych otrzymał ocenę bardzo dobrą. Nie stwierdzono przypadków sformułowania oceny negatywnej.

(dowód: akta kontroli str. 55-64)

W Zakładowym Układzie Zbiorowym Pracy, zawartym 16 maja 2011 r., określono m.in. tabelę stanowisk i wymaganych kwalifikacji, w tym dotyczących pracowników badawczo-technicznych, zatrudnionych na stanowiskach: głównego specjalisty badawczo-technicznego, starszego specjalisty badawczo-technicznego, specjalisty badawczo-technicznego. Dodatkowe kwalifikacje wymagane na ww. stanowiskach ustalił Dyrektor ICSO, po zasięgnięciu opinii Rady Naukowej oraz zakładowych organizacji związkowych, co było zgodne z art. 49 ust. 2 zdanie drugie ustawy o *instytutach badawczych*. Ponadto Rada Naukowa ICSO opiniowała kwalifikacje kandydatów na stanowiska badawczo-techniczne.

Zajmowane przez pracowników naukowych Instytutu stanowiska, wskazane w art. 43 ust. 1 ustawy o *instytutach badawczych*, były zgodne z posiadanymi przez te osoby stopniami (tytułami) naukowymi. Również osoby zajmujące stanowiska pracowników badawczo-technicznych posiadały wykształcenie wyższe, co było zgodne z przepisem art. 49 ust. 2 ww. ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 65-66, 67, 68-48, 79)

Dyrektor ICSO nie realizował zadań pracownika naukowego w Instytucie i nie zawierał z Instytutem umów na realizację usług jako usługodawca, nie wykonywał również na rzecz Instytutu jakiegokolwiek usługi, jako osoba prywatna.

(dowód: akta kontroli str. 81)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że ograniczona liczba pracowników naukowych posiadających stopień naukowy doktora habilitowanego (w szczególności w sytuacji, gdy Instytutowi nie przysługiwały uprawnienia do nadawania stopni naukowych, co opisano w pkt. 1.4. wystąpienia), jak również brak zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy, jako pracownika naukowego osoby posiadającej tytuł naukowy, może stwarzać ryzyko w realizacji planowanej na następne lata aktywności badawczej Instytutu.

¹² Zarządzenie nr 12/12 z dnia 31 października 2012 r.

1.4 Nadawanie stopni naukowych

Opis stanu faktycznego

W latach objętych kontrolą ICSO nie posiadał uprawnień do nadawania stopni naukowych¹³, nie prowadził też studiów podyplomowych i doktoranckich oraz szkoleń i kursów doszkalających.

(dowód: akta kontroli str. 457, 458)

1.5 Prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych

Opis stanu faktycznego

Liczba pracowników prowadzących badania naukowe w latach 2010-2013 zmniejszyła się o 6 osób, ze 118 w 2010 r. do 112 w 2013 r. Na przestrzeni 2014 r. nastąpiło dalsze zmniejszenie liczby pracowników w ww. grupie do 106 osób. Udział pracowników prowadzących badania naukowe do liczby zatrudnionych ogółem był dominujący, jednak w kontrolowanym okresie wykazywał nieznaczną tendencję malejącą, z 69,8% w 2010 r. do 68,3% w 2013 r.¹⁴

(dowód: akta kontroli str. 147)

Liczba publikacji pracowników ICSO wyniosła łącznie 125, a cytowane one były 272 razy. ICSO zorganizowało także 29 konferencji międzynarodowych i krajowych, a ponadto 172 jego pracowników czynnie uczestniczyło (wystąpienia) w konferencjach organizowanych przez inne podmioty krajowe i zagraniczne.

Liczba projektów realizowanych w latach objętych kontrolą utrzymywała się na zbliżonym poziomie: od 44 (w 2012 r.) do 53 (w 2014 r.), a większość stanowiły projekty badawcze (34-44 rocznie)¹⁵.

W ramach działalności statutowej ICSO realizował 157 projektów własnych, z tego: w 2010 r. – 28 (o łącznej wartości 4 620,3 tys. zł), 2011 r. – 31 (4 831,9 tys. zł), 2012 r. – 28 (7 165,5 tys. zł), 2013 r. – 31 (5 584,3 tys. zł) i w 2014 r. – 39 (4 567,6 tys. zł). Wszystkie wnioski o dofinansowanie ww. projektów, złożone na lata objęte kontrolą, zostały rozpatrzone pozytywnie. Łączna wartość dofinansowania dla ICSO, na realizację tych projektów, wyniosła 26 769,6 tys. zł (100% całkowitej wartości projektów). Zgodnie z założeniami zrealizowano 118 projektów, a pozostałe 39 projektów było w trakcie realizacji.

W ramach dofinansowania z programów krajowych w okresie objętym kontrolą ICSO realizował 27 projektów badawczych¹⁶. Wysokość dofinansowania z programów krajowych do realizowanych przez ICSO projektów wyniosła: w 2010 r. – 2 514,3 tys. zł (38,4% całkowitej wartości projektów w tym roku), 2011 r. – 2 414,7 tys. zł (79,6%), 2012 r. – 3 620,6 tys. zł (37,4%), 2013 r. – 1 256,7 tys. zł (61,9%) i w 2014 r. – 1 380,7 tys. zł (29,4%). Zgodnie z założeniami zrealizowano

¹³ Instytut nie zatrudniał w pełnym wymiarze czasu pracy wymaganej liczby co najmniej ośmiu (wymaganych do uzyskania uprawnień do nadawania stopnia doktora) lub dwunastu (wymaganych do uzyskania uprawnień do nadawania stopnia doktora habilitowanego) osób posiadających tytuł profesora lub stopień doktora habilitowanego, wskazanej w art. 6 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytułach naukowych oraz o stoniach i tytułach w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 ze zm.).

¹⁴ Za osiem miesięcy 2014 r. udział pracowników prowadzących badania naukowe w ogólnej liczbie zatrudnionych wyniósł 66,3%.

¹⁵ Średnio na jednego pracownika Instytutu w latach 2010-2014 przypadało 0,3 projektu, przy czym średnia ta dla pracowników naukowych, badawczo-technicznych i inżynierjno-technicznych w latach 2010-2013 wynosiła 0,4 projektu, a w 2014 r. wzrosła do 0,5 projektu na osobę.

¹⁶ Projekty te miały charakter wieloletni. W poszczególnych latach realizowano: w 2010 r. – 18 projektów (o całkowitej wartości 6 574,9 tys. zł), w tym 10 z innymi podmiotami, w 2011 r. – 11 (3 031,8 tys. zł), w tym siedem z innymi podmiotami, w 2012 r. – 12 (9 671,9 tys. zł), w tym dziewięć z innymi podmiotami, w 2013 r. – 11 (2 029,3 tys. zł), w tym 10 z innymi podmiotami oraz w 2014 r. – dziewięć (4 697,2 tys. zł), w tym osiem z innymi podmiotami.

22 projekty dofinansowane z programów krajowych (81,5% z 27 projektów), a pozostałe pięć projektów było w trakcie realizacji.

W ww. okresie ICSO złożył łącznie 101 wniosków o dofinansowanie w ramach programów krajowych, z czego 11 wniosków (10,9%) zostało pozytywnie rozpatrzonych.

ICSO realizował ponadto sześć projektów dofinansowanych ze środków zagranicznych (w poszczególnych latach objętych kontrolą odpowiednio: trzy, cztery, cztery, sześć i pięć), których wartość wyniosła łącznie 19 377,8 tys. zł. Zgodnie z założeniami zrealizowano jeden projekt, pozostałe pięć było w trakcie realizacji.

Przy realizacji jednego projektu w latach 2010-2012 i dwóch projektów w latach 2013-2014 Instytut współpracował z innymi podmiotami. W ramach 7 Programu Ramowego Unii Europejskiej realizował dwa projekty o łącznej wartości 16 512,2 tys. zł, na które nie uzyskał bezpośrednio dofinansowania ze środków zagranicznych. W obu tych przypadkach beneficjentem dofinansowania przyznanego przez Komisję Europejską byli przedsiębiorcy z sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), którzy zlecieli zadania badawcze Instytutowi, finansując je ze środków uzyskanych w ramach ww. Programu Ramowego.

W 2012 r. Instytut samodzielnie złożył jeden wniosek o dofinansowanie ze środków zagranicznych, który został pozytywnie rozpatrzony. Wartość dofinansowania z ww. środków dla ICSO w 2013 r. wyniosła 1 212 tys. zł (6,3% całkowitej wartości projektu).

(dowód: akta kontroli str. 148-149)

Dyrektor ICSO wyjaśnił, że *aplikowanie i uzyskanie finansowania projektów badawczych z programów ramowych¹⁷ dla naszego Instytutu nie jest łatwe. Przez lata działania programów ramowych w Europie wykształcono konsorcja badawczo-przemysłowe, które potrafią skutecznie korzystać z tych mechanizmów, a dołączenie się do takich grup wymaga wcześniejszego nawiązania współpracy oraz dysponowania odpowiednim potencjałem badawczym. Dlatego w naszych działaniach dużą rolę odgrywa nawiązywanie nowych kontaktów, budowa kompetencji i wzmocnienie potencjału badawczego (m.in. poprzez szkolenia, kursy języka angielskiego, inwestycje aparaturowe) oraz rozwój wszelkiej współpracy międzynarodowej. W 2014 r. podpisano Pakt dla Horyzontu, utworzono Lokalny Punkt Kontaktowy, powołano koordynatorów w każdym zakładzie badawczym, wprowadzono do bazy CORDIS profile działania zespołów oraz propozycje współpracy. Efektem tych działań jest nawiązanie w 2014 r. współpracy z międzynarodowymi konsorcjami w przygotowaniu dwóch wniosków do konkursów w Horyzoncie 2020. Aktualnie trwają prace nad kolejnymi aplikacjami. Łącznie w latach 2010-2014 złożono w programach dotyczących współpracy międzynarodowej 19 wniosków, w tym osiem o finansowanie ze środków zagranicznych¹⁸ i 11 wniosków w zakresie współpracy międzynarodowej, bez finansowania ze środków zagranicznych.*

(dowód: akta kontroli str. 148-149, 546-551, 554-556)

Instytut w okresie do 31 grudnia 2012 r. nie zakończył realizacji żadnego z projektów rozpoczętych po 1 października 2010 r. Kierownik Działu Marketingu i Komercjalizacji Badań wyjaśniła, że *wynika to z faktu, że większość projektów realizowana jest w okresie trzyletnim, bądź dłuższym. W okresie od 1 stycznia 2010 r. do 31 grudnia 2012 r., we współpracy z innymi podmiotami ISCO rozpoczął*

¹⁷ 7 Program Ramowy Horyzont 2020.

¹⁸ Sześć wniosków złożono po 31 sierpnia 2014 r.

realizację czterech projektów. Projekty te zakończyły (zakończą się) się: jeden w 2013 r., dwa w 2014 r., a jeden w 2015 r. W okresie od 1 stycznia 2010 r. do chwili obecnej ISCO realizował (realizuje) we współpracy z innymi podmiotami 17 projektów.

(dowód: akta kontroli str. 197, 937)

W okresie objętym kontrolą Instytut zrealizował 15 prac naukowych lub rozwojowych, zakończonych wdrożeniem, z tego: pięć w 2010 r., cztery w 2011 r., jedną w 2012 r., cztery w 2013 r. i jedną w 2014 r. W roku zakończenia badań wdrożono 10 prac (66,6%), w roku następnym – trzy prace (20%), dwa lata po ich ukończeniu – jedną pracę (6,7%) i po czterech latach – jedną pracę (6,7%).

Koszty zakończonych prac rozwojowych wyniosły ogółem 3 651,4 tys. zł i zostały pokryte ze środków: Narodowego Centrum Badań i Rozwoju¹⁹/Narodowego Centrum Nauki²⁰ – 1 660 tys. zł (45,5%), podmiotów prywatnych – 990,6 tys. zł (27,1%), Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego²¹ – 560,1 tys. zł (15,3%) oraz ze środków własnych – 440,7 tys. zł (12,1%).

Do 31 sierpnia 2014 r. przychody Instytutu z wdrożenia tych prac (w ww. okresie) wyniosły ogółem 1 556,2 tys. zł i w porównaniu do kosztów ogółem były niższe o 2 095,2 tys. zł. Tym samym ich rentowność była ujemna (-57,4%, w poszczególnych latach odpowiednio: -84,4%, 120,3%, 56%, 61,2%). Powyższe wynikało w szczególności, z uzależnienia przychodów Instytutu z tytułu wdrożenia 11 prac, od kwoty korzyści uzyskanych przez podmiot wdrażający. Dla trzech prac objętych badaniem, finansowanych ze środków podmiotów prywatnych (łącznie koszt 148,7 tys. zł), okres pozyskiwania przez ISCO przychodów z wdrożenia²² został zakończony. Przychody te wyniosły ogółem 150 tys. zł. Dla jednej pracy²³ spodziewane przychody z wdrożenia ISCO określił na kwotę 30 tys. zł²⁴.

(dowód: akta kontroli str. 198-199, 459-483)

Pracownicy Instytutu w okresie objętym kontrolą nie aplikowali oraz nie otrzymali grantów z Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych²⁵ na prowadzenie badań. Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że *kryterium oceny projektów aplikowanych do ERC jest jakość naukowa, w rozbiciu na dwa elementy: osoba i dorobek lidera (zwłaszcza publikacje w najbardziej uznanych w skali światowej naukowych czasopismach) oraz naukowa wartość pomysłu. Nie ma obecnie w Instytucie osób – potencjalnych liderów, spełniających wymagane kryteria. ISCO realizuje prace badawczo-rozwojowe, których celem jest opracowanie nowych technologii oraz doskonalenie stosowanych rozwiązań technologicznych dla rozwoju gospodarki. Prowadzimy przede wszystkim badania stosowane, przemysłowe i prace rozwojowe, których wyniki będą mogły być zastosowane w przemyśle i dlatego też skupiamy się na przygotowaniu wniosków do programów wspierających takie badania.*

(dowód: akta kontroli str. 546-551)

Decyzją Ministra NiSW, w wyniku oceny parametrycznej, Instytutowi została przyznana następująca kategoria: „1” w 2010 r. i „A” w 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 389, 390-452, 922, 939)

¹⁹ Dalej: NCBiR.

²⁰ Dalej: NCN.

²¹ Dalej: MNiSW.

²² W związku z przekazaniem praw do wynalazku podmiotowi wdrażającemu.

²³ Optymalizacja i wdrożenie technologii produkcji koncentratu odwróconej proporcji (B+R) – zakończonej i wdrożonej w 2013 r.

²⁴ Koszt realizacji pracy – 20 tys. zł, przychody z wdrożenia do 31 sierpnia 2014 r. – 0 zł.

²⁵ European Research Council, dalej: ERC.

1.6 Zadania realizowane w zakresie przystosowania wyników badań naukowych oraz prac rozwojowych

Opis stanu faktycznego

W § 4 ust. 1 pkt 2 Statutu ICSO zapisano, że przedmiotem podstawowej działalności Instytutu jest przystosowanie wyników badań naukowych i prac rozwojowych do potrzeb zastosowań praktycznych. Zakres działań Instytutu dotyczący przystosowania do zastosowań praktycznych, określony w § 4 ust. 2 tego Statutu, obejmował opracowanie innowacyjnych technologii i dokumentacji technicznej do ich przemysłowego zastosowania oraz współpracę z jednostkami naukowymi oraz przedsiębiorstwami w kraju i za granicą.

Poza ww. zapisami w Statucie, w innych dokumentach wewnętrznych Instytutu nie sformulowano kryteriów (definicji) i działań zapewniających realizację podstawowej działalności ICSO, w zakresie przystosowywania wyników badań naukowych i prac rozwojowych do potrzeb praktyki.

Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że ww. *kryteria i działania nie zostały sformułowane w dokumentacji wewnętrznej ICSO, jednak procedury zapewniające realizację tych działań są opisane w Procedurze P-02 Projektowanie i realizacja wyrobu. Poprzez przystosowanie badań i prac rozwojowych do potrzeb praktyki należy rozumieć ogół działań podejmowanych w celu komercjalizacji tych badań i prac. Zakres tych działań może obejmować m.in.: dokonanie zgłoszeń wynalazków do ochrony patentowej, budowę instalacji pilotażowych do weryfikacji opracowanych technologii w skali technicznej, przeprowadzenie prób (badań) w warunkach zbliżonych do przemysłowych, opracowanie wyników w formie dokumentacji inżyniersko-projektowej, opracowanie kart charakterystyki, opisu technicznego lub innych dokumentów niezbędnych do wdrożenia, wytwarzanie partii próbnych do badań aplikacyjnych, przygotowanie oferty technicznej oraz handlowej, nawiązanie bezpośredniego kontraktu z potencjalnymi partnerami wdrożeń, promowanie innowacyjnych technologii, poprzez: udział w targach i uczestnictwo w konkursach, publikacje w czasopismach branżowych, zamieszczanie informacji na stronach internetowych, motywowanie pracowników Instytutu do podjęcia działań w kierunku komercjalizacji (regulamin działalności wynalazczej i funduszu wdrożeniowego). Ze względu na specyfikację oraz uwarunkowania technologiczne i branżowe ww. działania stanowią jedynie otwartą listę, a w każdym przypadku ich stosowanie jest indywidualnie dostosowywane. Wypełnienie ww. zapisów ustawy o instytutach badawczych jest monitorowane m.in. przez realizację celów jakościowych Instytutu, poprzez liczbę zgłoszeń patentowych i liczbę wdrożeń. Szczegółowe informacje o rezultatach prowadzonych działań, także w zakresie przystosowania wyników badań i/lub prac rozwojowych do praktyki, jest zawarta w sporządzanym corocznie sprawozdaniu z wykonania zadań ICSO.*

Informacje o realizacji obowiązku w zakresie przystosowywania wyników badań naukowych i prac rozwojowych do potrzeb praktyki oraz wdrażania wyników tych badań i prac zawarto w rocznych sprawozdaniach z wykonania zadań ICSO w latach 2010-2013. W sprawozdaniach tych przedstawiono działalność badawczą, naukowo-techniczną i inwestycyjną oraz wdrożeniową Instytutu, a także działania promocyjne, prowadzone w celu komercjalizacji wyrobów oraz działania w zakresie zapewnienia ochrony patentowej wynalazków.

Dyrektor Instytutu wyjaśnił ponadto, że w okresie objętym kontrolą, w zakresie przystosowania wyników badań naukowych i prac rozwojowych do potrzeb praktyki, ICSO realizował: prace badawczo-rozwojowe na zlecenie odbiorców z przemysłu, działalność przedkontraktową, ochronę własności intelektualnej, projekty w ramach programów wspierających ochronę własności przemysłowej, działania promocyjne (udział w targach, wystawach i konkursach; uzyskanie nagród i wyróżnień; reklamy, artykuły, wywiady oraz prezentacje w czasopismach, biuletynach, prasie;

przygotowanie prezentacji multimedialnych, informacja na portalach, w bazach i katalogach internetowych; reklama wizualna itp.), projekt: *Platforma Innowacji Technologicznej Regionu Opolszczyzny*, zadania związane utworzeniem klastra chemicznego CHEM-STER, projekt w programie *Kreator Innowacyjności – wsparcie innowacyjnej przedsiębiorczości akademickiej*, działania inwestycyjne na potrzeby weryfikacji technologii oferowanych partnerom przemysłowym.

(dowód: akta kontroli str. 5-8, 138-144, 214-219, 918-929)

1.7 Zakres wdrażania wyników badań naukowych i prac rozwojowych

Opis stanu faktycznego

W ICSO w zakresie kwalifikowania działań Instytutu do badań naukowych i prac rozwojowych stosowano kryteria określone w art. 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o *zasadach finansowania nauk*²⁶. Zdaniem Dyrektora Instytutu ww. kryteria są na tyle precyzyjne, że nie wymagają dalszego uszczegółowienia. Wskazał także, że (...) w praktyce dla rozróżnienia działalności B+R od działalności gospodarczej (komercyjnej) posługujemy się klasyfikacją zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 29 października 2008 r. w sprawie *Polskiej Klasyfikacji Wyborów i Usług PKWU*. Zgodnie z ww. klasyfikacją w Sekcji M – Usługi profesjonalne, Naukowe i Techniczne, w dziale 72 – Usługi w zakresie Badań Naukowych i Prac Rozwojowych, są wymienione i pogrupowane nazwy dziedzin, w zakresie których są prowadzone badania naukowe i prace rozwojowe. Najczęściej stosowany przez ICSO jest kod 72.19.29 – Usługi w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych w dziedzinie techniki i technologii, z wyłączeniem biotechnologii. Natomiast w Sekcji M dział 71 – Usługi Profesjonalne, Naukowe i Techniczne są pogrupowane usługi, które mają charakter usług w zakresie działalności gospodarczej (komercyjnej). Ponadto często stosowane są przez ICSO kody z grupy: 71.20 – Usługi w zakresie badań i analiz technicznych, 71.12 – Usługi w zakresie inżynierii i związane z nim doradztwo techniczne. Wdrażanie wyników badań jest często utożsamiane z ich komercjalizacją, co oznacza, że działalność komercyjna jest w niektórych sytuacjach pojęciem szerszym niż działalność gospodarcza. Powyższe zasady obowiązują w Instytucie od wielu lat i wynikają z przepisów prawa, nie było więc potrzebne zaakceptowanie ich przez Radę Naukową ICSO.

(dowód: akta kontroli str. 484, 485-486)

Na podstawie kontroli dokumentacji dwóch wdrożeń²⁷ wykazanych w ankiecie jednostki naukowej za lata 2009-2012, z których ICSO uzyskał najwyższe przychody (łącznie 2 725 tys. zł, tj. 35,3% przychodów z wdrożeń wykazanych w ankiecie) stwierdzono, że w okresie objętym kontrolą Instytut zgodnie z umowami licencyjnymi o udostępnienie do stosowania projektów wynalazczych²⁸ naliczał i egzekwował opłaty licencyjne oraz ustalał nagrody dla realizatorów wdrożenia z tytułu udostępnienia tych projektów do stosowania, rzetelnie dokumentując operacje w tym zakresie.

W okresie objętym kontrolą przychody z tytułu wdrożenia *Utwardzaczka MK* wyniosły łącznie 1 314,8 tys. zł, w tym: 258,5 tys. zł – w 2010 r., 234,2 tys. zł – w 2011 r., 341,9 tys. zł – w 2012 r., 375,8 tys. zł – w 2013 r. i 104,4 tys. zł – w 2014 r., a z tytułu wdrożenia *Utwardzaczka JJ* łącznie 845,6 tys. zł, w tym: 375,9 tys. zł –

²⁶ Dz. U. z 2014 r., poz. 1620.

²⁷ *Katalizator utwardzania żywic aminowych i sposób otrzymywania katalizatorów utwardzania żywic aminowych, Utwardzacz JJ* – przychody z wdrożenia 1 434 tys. zł oraz *Technologia wytwarzania katalizatora utwardzonych żywic aminowych, Utwardzacz MK* – przychody z wdrożenia 1 291 tys. zł.

²⁸ Zawartych z Kronopol Spółką z o. o. w Żarach nr 188/EM/2006 i nr 189/EM/2006 z 30 października 2006 r.

w 2010 r., 241,7 tys. zł – w 2011 r., 134,4 tys. zł – w 2012 r., 67,8 tys. zł – w 2013 r. oraz 25,8 tys. zł w 2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 487-539)

Liczby planowanych i zrealizowanych wdrożeń w okresie objętym kontrolą wynosiły odpowiednio: 10 i trzy (30%) – w 2010 r., 10 i osiem (80%) – w 2011 r., cztery i siedem (175%) – w 2012 r., pięć i siedem (140%) – 2013 r., sześć i cztery (66,7%) – 2014 r. (do 31 sierpnia).

(dowód: akta kontroli str. 138-145)

Przychody ICSO z wdrożeń w latach objętych kontrolą wyniosły: 1 815,6 tys. zł – w 2010 r., 1 907,2 tys. zł – w 2011 r., 1 380,1 tys. zł – w 2012 r., 1 692,4 tys. zł – w 2013 r. i 1 518,9 tys. zł – w 2014 r. (do 30 sierpnia).

Instytut nie dokonywał wyceny wartości wyników badań. Zastępca kierownika Działu Marketingu i Komercjalizacji Badań oświadczył, że ICSO dokonuje wdrożeń i/lub udostępnia technologie (drogą licencji), uzyskując w zamian opłaty powiązane z korzyściami uzyskiwanymi przez podmiot wdrażający. Najczęściej jako korzyść, od której naliczana jest wysokość opłaty dla Instytutu, definiowana jest wielkość produkcji lub sprzedaży, zysk czy też uzyskane oszczędności. Taka formuła ustalania wysokości opłat z wdrożenia i licencji wychodzi naprzeciw oczekiwaniom przedsiębiorstw, które i tak ponoszą już ryzyko związane z inwestycją, a z drugiej strony pozwala Instytutowi czerpać korzyści z opracowanych technologii. Zawieranie umów wdrożeniowych i licencyjnych opartych na „success fee”, nie wymaga tym samym dokonywania wyceny technologii „ex ante”, a wycena dokonuje się samoistnie na zasadach rynkowych i tym samym można przyjąć, że wartość technologii jest równa przychodom uzyskanym przez Instytut od podmiotu wdrażającego (lub licencjobiorcy).

Kontrola prawidłowości kwalifikowania przez Instytut przychodów pochodzących z wdrożeń, przeprowadzona na próbie dwóch największych kwotowo przychodów z wdrożeń w każdym roku objętym kontrolą²⁹ wykazała, że przychody te ustalone były zgodnie z zapisami umów wdrożeniowych, na podstawie wielkości parametrów przyjętych do wyliczenia opłaty wdrożeniowej, przekazywanych ICSO przez wdrażającego. Przychody z tytułu wdrożeń ewidencjonowano zgodnie z zasadami przyjętymi w obowiązującej w ICSO polityce rachunkowości³⁰, na wydzielonych kontach analitycznych konta 705 *Przychody ze sprzedaży wyników prac badawczych*.

Zarządzeniem nr 13/09 z 21 sierpnia 2009 r. w sprawie *działalności wynalazczej i funduszu wdrożeniowego* Dyrektor Instytutu wprowadził w życie *Regulamin Funduszu Wdrożeń*. W regulaminie określono zasady tworzenia ww. funduszu oraz przyznawania nagród z jego środków (dla pracowników Instytutu i innych osób fizycznych za wkład pracy w osiągnięcie efektów przez podmiot wdrażający i przekazujący środki na rzecz ICSO). Zapisy regulaminu były zgodne z postanowieniami art. 19 ust. 2 pkt 3 oraz ust. 3 pkt 4 ustawy o *instytutach badawczych*.

²⁹ W 2010 r. – łącznie 633,4 tys. zł (34,9% przychodów z wdrożeń ogółem w tym roku), w 2011 r. – 475,6 tys. zł (24,9%), w 2012 r. – 369,6 tys. zł (26,8%), w 2013 r. – 608,6 tys. zł (36%) i w 2014 r. (do 31 sierpnia) – 631,1 tys. zł (41,5%).

³⁰ Wprowadzonej zarządzeniami Dyrektora Instytutu nr 4/09 z 19 lutego 2009 r. i nr 8/12 z 13 marca 2012 r. w sprawie: *wprowadzenia „Polityki Rachunkowości Instytutu”*.

W okresie objętym kontrolą wypłacono ze środków tego funduszu nagrody w łącznej wysokości: 181,4 tys. zł – w 2010 r., 208,8 tys. zł – w 2011 r., 270,9 tys. zł – w 2012 r., 280,4 tys. zł – w 2013 r. i 147,7 tys. zł – w 2014 r. (do 31 sierpnia). Stan środków Funduszu Wdrożeń na dzień 31 grudnia w latach 2010-2013 oraz na 31 sierpnia 2014 r. był „zerowy”.

Kontrola wydatkowania środków Funduszu Wdrożeń³¹ wykazała, że kandydatów do nagrody proponowano zgodnie z procedurami zapisanymi w ww. regulaminie oraz prawidłowo ustalano wysokość należnej nagrody.

(dowód: akta kontroli str. 255-266, 487-539, 871-892, 896-904)

1.8 Ochrona prawna wyników badań

Opis stanu
faktycznego

W latach objętych kontrolą ICSO zgłosił do opatentowania 120 wynalazków, z tego: 27³² – w 2010 r., 28³³ – 2011 r., 28³⁴ – 2012 r., 23³⁵ – 2013 r. i 14³⁶ w 2014 r. (do 31 sierpnia). W badanym okresie ICSO uzyskał 153 patenty, z tego: 17 (wszystkie krajowe) – w 2010 r., 56 (wszystkie krajowe) – 2011 r., 40 (w tym 39 krajowych i jeden w procedurze zagranicznej PCT) – 2012 r., 30 (w tym 28 krajowych i dwa w procedurze zagranicznej PCT) – 2013 r. oraz 10 (wszystkie krajowe) w 2014 r. (do 31 sierpnia).

Dyrektor ICSO w sprawie spadku liczby zgłoszonych wynalazków do opatentowania w 2013 r., w porównaniu do lat 2010-2012 wyjaśnił, że *nie każdy wynik prac badawczych prowadzonych w ICSO może być przedmiotem zgłoszenia projektu wynalazczego do Urzędu Patentowego*. Na podstawie oceny Komisji, złożonej z reprezentantów zespołów prowadzących prace badawcze i Zastępcy Dyrektora ds. naukowo-badawczych, zaplanowano na 2013 r. 17 zgłoszeń patentowych w procedurze krajowej. Ponadto wyjaśnił, że w 2014 r. realne jest dokonanie 25 zgłoszeń patentowych, tj. w ilości zgodnej z planem na ten rok. W sprawie braku zgłoszeń wynalazków do opatentowania w procedurze zagranicznej w latach 2010-2011 oraz małej ilości ww. zgłoszeń w pozostałych latach objętych kontrolą Dyrektor wyjaśnił, że w latach 2010-2011 brak było możliwości licencjonowania wynalazków w krajach zagranicznych, a w kolejnych latach liczba zgłoszeń patentowych wynikała z *uzasadnionych możliwości ich komercjalizacji*. Ponadto Dyrektor wyjaśnił, że *procedura uzyskiwania ochrony patentowej zagranicznej jest nie tylko bardzo kosztowna, ale także długotrwała, ponieważ wymaga przeprowadzenia badania merytorycznego we wszystkich krajach, na które rozszerzono ochronę patentową*.

Wydatki poniesione na zgłoszenia patentowe w latach objętych kontrolą wyniosły: 14,8 tys. zł – w 2010 r., 15,4 tys. zł – 2011 r., 30,5 tys. zł³⁷ – 2012 r., 44,1 tys. zł³⁸ – 2013 r. oraz 19,9 tys. zł³⁹ w 2014 r. (do 31 sierpnia). W kontrolowanym okresie

³¹ Przeprowadzona na podstawie nagrody dla jednej osoby w każdym roku objętym kontrolą.

³² Wszystkie w procedurze krajowej.

³³ Wszystkie w procedurze krajowej.

³⁴ 26 zgłoszeń w procedurze krajowej i dwa zgłoszenia w procedurze międzynarodowej PCT, wynikającej z *Układu o współpracy patentowej*, sporządzonego w Waszyngtonie dnia 19 czerwca 1970 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 70, poz. 303).

³⁵ 20 zgłoszeń w procedurze krajowej, dwa zgłoszenia w procedurze międzynarodowej PCT i jedno w procedurze międzynarodowej regionalnej EPO, wynikającej z Konwencji o udzielaniu patentów europejskiej (Konwencji o patencie europejskim), sporządzonej w Monachium dnia 5 października 1973 r. (Dz. U. z 2004 r. Nr 79, poz. 737 ze zm.).

³⁶ 13 zgłoszeń w procedurze krajowej i jedno zgłoszenie w procedurze międzynarodowej PCT.

³⁷ 14,3 tys. zł na zgłoszenia krajowe i 16,2 tys. zł na zgłoszenia zagraniczne.

³⁸ 11 tys. zł na zgłoszenia krajowe i 33,1 tys. zł na zgłoszenia zagraniczne.

³⁹ 7,1 tys. zł na zgłoszenia krajowe i 12,8 tys. zł na zgłoszenia zagraniczne.

wdrożono 43 wynalazki objęte ochroną patentową, z tego w kolejnych latach odpowiednio: 5, 20, 7, 4 i 3 w 2014 r.⁴⁰

(dowód: akta kontroli str. 138-145, 200-219)

Według stanu na 31 sierpnia 2014 r. Instytut uregulował opłaty za przedłużenie okresu ochronnego⁴¹:

- w dwunastym i trzynastym roku – dla patentu udzielonego w 2008 r.,
- w jedenastym roku – dla dwóch patentów, po jednym z 2008 r. i 2009 r.,
- w dziesiątym roku – dla dwóch patentów z 2008 r. i jednego patentu z 2010 r.,
- w dziewiątym roku – dla dwóch patentów z 2008 r. i siedmiu patentów z 2011 r.,
- w ósmym roku – dla jednego patentu z 2008 r., siedmiu patentów z 2010 r. i czterech z 2011 r.,
- w siódmym roku – dla 25 patentów, z tego dla czterech z 2008 r., trzech z 2010 r., 14 z 2011 r., jednego z 2012 r. i trzech z 2013 r.,
- w szóstym roku – dla 22 patentów: dwóch z 2008 r., jednego z 2009 r., czterech z 2010 r., 11 z 2011 r. i czterech z 2012 r.,
- w piątym roku – dla 44 patentów: trzech z 2008 r., dziewięciu z 2011 r., 24 z 2012 r. i ośmiu z 2013 r.,
- w czwartym roku – dla 22 patentów udzielonych w latach 2011-2014 (odpowiednio: cztery, osiem, pięć i pięć),
- pierwszą opłatę za trzyletni okres ochronny dla 29 patentów udzielonych w latach 2011-2014 (odpowiednio: 7, 3, 14 i 5).

Na dzień 31 sierpnia 2014 r. okresy ochronne wygasły w przypadku 55 patentów, w tym dla: 21 patentów (87,5%) z 2008 r., czterech (80%) z 2009 r., pięciu (29,4%) z 2010 r., 14 (25%) z 2011 r., ośmiu (20%) z 2012 r. i trzech (10%) z 2013 r.

Instytut nie przedłużał ochrony patentowej niektórych wynalazków po upływie trzyletniego okresu ochronnego, m.in. z następujących przyczyn: brak perspektywy wdrożenia wynalazku – w 16 przypadkach⁴², zaprzestanie produkcji na podstawie patentu – w dwóch przypadkach⁴³, udoskonalenie rozwiązania i zgłoszenie go do opatentowania – w dwóch przypadkach⁴⁴, zakończenie okresu wnoszenia opłat z tytułu udziału ICSO w korzyściach – w pięciu przypadkach⁴⁵.

(dowód: akta kontroli str. 220, 343-346)

Na łączną liczbę 147 opatentowanych w latach 2010-2014 (do 31 sierpnia) wynalazków, wdrożonych zostało 50, z tego: pięć patentów z 17 udzielonych w 2010 r. (29,4%), 21 patentów z 56 udzielonych w 2011 r. (37,5%), 10 patentów z 40 udzielonych w 2012 r. (25%), cztery patenty z 30 udzielonych w 2013 r. (13,3%) oraz trzy patenty z 10 udzielonych w 2014 r. (30%).

(dowód: akta kontroli str. 200, 220, 347-351)

---

⁴⁰ Uśredniając, na jednego pracownika naukowego ICSO przypadło: w 2010 r. – 0,3 patentu, w 2011 r. – 1,1 patentu, w 2012 r. – 0,8 patentu, w 2013 r. – 0,6 patentu oraz do 31 sierpnia 2014 r. – 0,2 patentu.

⁴¹ Powyżej trzech lat.

⁴² Z tego dla czterech patentów udzielonych w 2008 r., jednego udzielonego w 2009 r., sześciu udzielonych w 2011 r., trzech udzielonych w 2012 r. i dwóch udzielonych w 2013 r.

⁴³ Z tego dla jednego patentu udzielonego w 2008 r. i w 2009 r.

⁴⁴ Z tego dla jednego patentu w 2008 r. i w 2013 r.

⁴⁵ Z tego dla jednego patentu udzielonego w 2008 r., 2009 r. i 2011 r. oraz dla dwóch patentów udzielonych w 2010 r.

W latach objętych kontrolą ICSO zawarł cztery umowy przeniesienia praw do wyników badań na rzecz innych podmiotów:

- umowy cesji z 9 listopada 2011 r. oraz z 12 grudnia 2011 r. zawarte z Orlen Oil Spółka z o.o.⁴⁶ w Krakowie, przenoszące w całości prawa do patentu nr P.393212 *Koncentrat mikroemulsyjny i sposób wytwarzania koncentratu mikroemulsyjnego*⁴⁷ i nr P.396681 *Koncentrat mikroemulsyjny i sposób wytwarzania koncentratu mikroemulsyjnego*⁴⁸.
- umowę przeniesienia praw do patentu z 31 grudnia 2012 r. zawarta z CIECH SA w Warszawie, którą przekazano wszelkie prawa przysługujące ICSO na podstawie umów o podziale korzyści, zawartych 20 stycznia 2010 r. pomiędzy ICSO a ZACHEM SA w Warszawie, których przedmiotem było ustalenie zasad podziału korzyści wynikających ze stosowania przez ZACHEM SA projektów wynalazczych *Sposób oczyszczania tlenku węgla* (patent nr 198440) oraz *Sposób oczyszczania wód przemysłowych* (patent nr 199467),
- umowę z 16 lipca 2013 r. o współpracy w zakresie ochrony patentowej technologii TFDO i przeniesienia praw do patentu zawarta z Grupą Azotową Zakłady Azotowe Kędzierzyn S.A.⁴⁹, w której strony ustaliły udziały w prawie do uzyskania patentu (po 50%) na wynalazek *Sposób otrzymywania tereftalanu dioktylu*, zgłoszonego do ochrony patentowej 2 kwietnia 2012 r.⁵⁰

Przyczyną zbycia ww. praw do wyników badań było, w przypadku:

- umów cesji - postanowienia § 4 ust. 3 umów o wykonanie pracy badawczej⁵¹, zawartych z Orlen Oil odpowiednio 13 i 25 listopada 2009 r. (nr 15/N/3/2009 i nr 17/N/5/2009), przenoszące w całości uprawnienia do patentu na rozwiązania uzyskane w wyniku tych prac, za wynagrodzeniem w łącznej kwocie 100 tys. zł netto,
- umowy przeniesienia praw do patentu z 31 grudnia 2012 r. - uzyskanie korzyści finansowej z opracowanych projektów wynalazczych w łącznej kwocie 165 tys. zł netto,
- umowy z 16 lipca 2013 r. - postanowienia § 2 tej umowy ustalającego prawa do uzyskania patentu na wykonanie prac badawczo-rozwojowych (zleconych ICSO przez Grupę Azoty umowami z 3 stycznia 2011 r. i 20 września 2011 r.), za zmiennym procentowo wynagrodzeniem, w zależności od wysokości zysku ze stosowania wynalazków.

Z tytułu przeniesienia praw do wyników badań na rzecz ww. podmiotów ICSO uzyskał łącznie 759 tys. zł netto, tj. w kwotę ustaloną w umowach o zbyciu tych praw.

(dowód: akta kontroli str. 221-254)

Prawa pracowników ICSO do wyników badań oraz udziału w przychodach z ich komercjalizacji w latach objętych kontrolą określał *Regulamin działalności wynalazczej*⁵², z którego wynikało m.in., że:

⁴⁶ Dalej: Orlen Oil.

⁴⁷ Zgłoszonego 10 grudnia 2010 r. do Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej, dalej: UPRP.

⁴⁸ Zgłoszonego 18 października 2011 r. do UPRP.

⁴⁹ Dalej: Grupa Azoty.

⁵⁰ Nr P.398694.

⁵¹ Opracowanie technologii wytwarzania mikroemulsyjnego koncentratu emulgującego („koncentrat półsyntetyczny” oraz „koncentrat syntetyczny”) do wytwarzania trudnopalnej, mikroemulsyjnej cieczy hydraulicznej HFAE stosowanej w górnictwie.

⁵² Stanowiący załącznik nr 1 do zarządzenia Dyrektora ICSO nr 13/09 z dnia 21 sierpnia 2009 r. w sprawie *działalności wynalazczej i funduszu wdrożeniowego*, zmienionego zarządzeniami Dyrektora ICSO: nr 3/10 z 21 kwietnia 2010 r., nr 1/11 z 1 lutego 2011 r. (zmienionego aneksem nr 1 z 15 marca 2011 r.) oraz nr 2/11 z 10 lutego 2011 r.

- wynagrodzenie za chroniony lub zgłoszony w UPRP projekt wynalazczy ustala się odrębnie na podstawie korzyści ze stosowania wynalazku w ICSO i korzyści z wykonywania praw oraz rozpowszechniania wynalazku,
- wynagrodzenie to wypłaca się za okres pięciu lat ich stosowania, licząc od daty zastosowania go w ICSO⁵³, tj. potwierdzenia na piśmie daty wdrożenia wynalazku, o ile umowa nie stanowi inaczej, wynagrodzenie z tytułu wykonywania praw oraz rozpowszechniania, jak również z tytułu korzyści uzyskanych ze współwłasności projektu, wypłaca się przez okres otrzymywania tych korzyści przez ICSO, nie dłużej jednak niż pięć lat,
- wysokość wynagrodzenia za projekty wynalazcze z tytułu umów licencyjnych wynosi 20% uzyskanych korzyści, a z tytułu udziału w korzyściach we wspólnym wynalazku i z tytułu korzyści z wynalazków stosowanych w ICSO, z tytułu udziału w korzyściach oraz rozpowszechniania niechronionych projektów wynalazczych, wynosi 15% uzyskiwanych korzyści,
- w przypadku uzyskania korzyści (opłata licencyjna) z tytułu udostępnienia projektów wynalazczych na podstawie kontraktów zagranicznych, przewidujących odpowiedzialność za niedotrzymanie zobowiązań umownych w okresie opłaty licencyjnej, podstawę wynagrodzenia twórcy stanowi uzyskana opłata licencyjna, pomniejszona o kwotę gwarancyjną; po realizacji kontraktu nie powodującej odpowiedzialności w postaci zwrotu ww. kwoty, wypłaca się twórcom wynagrodzenie z tej kwoty,
- wynagrodzenie za projekty wynalazcze z zakresu BHP i ochrony środowiska naturalnego ustala się szacunkowo, w przypadku trudności z wyliczeniem efektów, w wysokości nie wyższej niż 10-krotne przeciętne wynagrodzenie ze stosunku pracy w ICSO za ostatni miesiąc przed datą wypłaty wynagrodzenia, liczonego jak ekwiwalent za urlop wypoczynkowy; wysokość wynagrodzenia ustala Dyrektor ICSO w konsultacji ze Społecznym Inspektorem Pracy; wynagrodzenie wypłaca się jednorazowo,
- wynagrodzenie za projekty wynalazcze wypłaca się najpóźniej w ciągu 6 tygodni od daty wpływu korzyści na rachunek ICSO; jeżeli wynagrodzenie nie zostanie wypłacone w tym terminie, twórcy przysługuje prawo do odsetek ustawowych.

(dowód: akta kontroli str. 255-266)

W latach objętych kontrolą NIK pracownikom ICSO nie przyznawano praw majątkowych do wynalazków lub innych efektów realizowanych badań.

(dowód: akta kontroli str. 267, 268)

1.9 Centra naukowo-przemysłowe oraz spółki kapitałowe

Opis stanu
faktycznego

Umową o dofinansowanie⁵⁴, zawartą z Polską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości 9 października 2012 r., przyznano ICSO dofinansowanie w kwocie 62 tys. zł⁵⁵ na realizację projektu *Stworzenie podstaw organizacyjno-technicznych funkcjonowania klastra chemicznego CHEM-STER*. Całkowity koszt realizacji projektu wyniósł 92,5 tys. zł, z tego 67% kosztów rozliczono w ramach ww. dofinansowania.

Klaster Chemii Specjalistycznej CHEM-STER⁵⁶, zgodnie z art. 38 ust. 1 ustawy *o instytutach badawczych*, utworzony został na mocy porozumienia zawartego

⁵³ 12 kolejnych miesięcy od daty zastosowania projektu wynalazczego lub zawarcia umowy licencyjnej (równorzędnej).

⁵⁴ Nr UDA-POIG.05.01.00-00-110/11-00 w ramach działania 5.1 *Wspieranie rozwoju powiązań kooperacyjnych o znaczeniu ponadregionalnym* osi priorytetowej 5. *Dyфуzja innowacji* Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013 Wczesna faza rozwoju.

⁵⁵ Koszt realizacji Projektu wg umowy o dofinansowanie – 118,8 tys. zł.

⁵⁶ Dalej: Klaster.

9 sierpnia 2013 r. pomiędzy ICSO a Kędzierzyńsko-Kozielskim Parkiem Przemysłowym Spółką z o.o.⁵⁷ Celem porozumienia było umożliwienie stymulowania działalności innowacyjnej przez promowanie intensywnych kontaktów między przedsiębiorstwami, a instytucjami otoczenia biznesu oraz jednostkami naukowymi sektora chemicznego, a także ukierunkowanie przedsiębiorców branży chemicznej na nowoczesne technologie i produkty, ułatwienie i usprawnienie procesu ich opracowywania i wdrażania, ukształtowanie postaw sprzyjających zwiększeniu innowacyjności i konkurencyjności przedsiębiorstw związanych z branżą chemii specjalistycznej. Funkcję Przewodniczącego Komitetu Sterującego Klastra objął ICSO.

Umową zawartą 23 grudnia 2013 r. pomiędzy ICSO, Grupą Azoty Zakłady Azotowe Kędzierzyn S.A. w Kędzierzynie-Koźlu i KKPP, ustalono podział obowiązków między stronami umowy oraz określono zasady finansowania Klastra w okresie od 1 września do 31 grudnia 2013 r. Do dnia 31 sierpnia 2014 r. ICSO nie uzyskał korzyści ze współpracy w ramach Klastra, ponosząc koszty jego funkcjonowania w wysokości 6,1 tys. zł⁵⁸. ICSO nie otrzymał również środków publicznych na współpracę w ramach Klastra.

(dowód: akta kontroli str. 153-196)

W dniu 8 maja 2013 r. zawarta została z Instytutem Biopolimerów i Włókien Chemicznych w Łodzi oraz z Instytutem Chemii Przemysłowej im. Prof. I. Mościckiego umowa o współpracy, dotycząca powołania Ponadregionalnego Centrum Naukowo-Przemysłowego (BIO)-Polimery – Materiały – Technologie dla Gospodarki, INNOWACJE 2020 Plus⁵⁹. Zgodnie z umową zakres tematyczny współpracy stron umowy i działalności Centrum obejmował m.in.:

- nowe i klasyczne źródła surowcowe, syntezę monomerów i środków pomocniczych,
- zaawansowane technologie syntezy i modyfikacji biopolimerów,
- zaawansowane przetwórstwo tworzyw polimerowych i biopolimerów,
- funkcjonalizację materiałów polimerowych i włóknistych,
- biotechnologie i nanotechnologie przemysłowe, inżynierię bioniczną, biorafinację i biokonwencję surowców polimerowych i włóknistych, ocenę cyklu życia produktów, badania biorozkładu materiałów polimerowych, recykling i odzysk materiałów polimerowych.

Cele i zadania Centrum obejmowały m.in.:

- kreowanie polityki ponadregionalnej współpracy, z uwzględnieniem założeń zrównoważonego rozwoju, inteligentnej specjalizacji, dynamicznego wzrostu i efektywnej komercjalizacji,
- tworzenie warunków ścisłego współdziałania nauki z gospodarką, szczególnie w zakresie badań stosowanych, wspólne aplikowanie o projekty badawcze, wspieranie rozwoju firm oraz transfer do przemysłu innowacyjnych rozwiązań technologicznych,
- wspieranie procesu kształcenia specjalistów, prowadzenie badań naukowych i programów szkoleniowych w dziedzinach zainteresowania członków Centrum.

Ponadto umowa stanowiła, że Centrum będzie miało formułę otwartą dla podmiotów, które zaakceptują przedmiot i cele działania Centrum.

W dniu 27 sierpnia 2014 r. Instytut oraz 62 inne podmioty, w tym instytuty badawcze, instytuty Polskiej Akademii Nauk, uczelnie oraz zakłady przemysłowe, przystąpiły do ww. Centrum poprzez podpisanie umowy o jego ustanowieniu⁶⁰.

⁵⁷ Dalej KKPP.

⁵⁸ Półroczne opłaty za udział w Kłastrze w 2014 r.

⁵⁹ Dalej: Centrum.

⁶⁰ W nazwie Centrum INNOWACJE 2020 Plus zastąpiono nazwą „POLINEGRA”.

Umowa ustalała m.in. formę prawną oraz obszary, cele i zasady współpracy Centrum, organy Centrum, zasady korzystania z praw własności intelektualnej oraz ochrony informacji Centrum.

(dowód: akta kontroli str. 269-292)

W okresie objętym kontrolą ICSO posiadał udziały w jednej spółce kapitałowej. Spółka ta, tj. ICSO Chemical Production Spółka z o. o. w Kędzierzynie-Koźlu⁶¹ – utworzona została 14 listopada 1991 r., a ICSO posiadał w niej 4 310 udziałów, o wartości 223,3 tys. zł (40,5% kapitału zakładowego Spółki). Przedmiot działania Spółki pokrywał się z podstawową działalnością instytutów badawczych w zakresie określonym w art. 2 ust. 1 pkt 2 i 3 oraz ust. 2 pkt 1 i 7 ustawy o *instytutach badawczych*.

Zgodnie z art. 17 ust. 7 ww. ustawy ICSO uzyskał zgodę MG na wykonywanie prawa z tytułu posiadania udziałów w Spółce. W latach objętych kontrolą ICSO nie uzyskał przychodów oraz nie poniósł strat z tytułu posiadania tych udziałów.

Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że *powodem utworzenia Spółki z punktu widzenia interesów ICSO było wyłączenie działalności gospodarczej z Instytutu⁶², korzystne ze względów podatkowych. Założono, że w utworzonej Spółce będą wdrażane nowe produkty i technologie ich wytwarzania opracowane w ICSO, a część zysków z tej produkcji będzie źródłem przychodów dla Instytutu, np. w postaci dywidendy.*

W sprawie utrzymywania przez Instytut udziałów w Spółce, pomimo braku z tego tytułu przychodów Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że *w obecnej sytuacji sprzedaż udziałów po cenie nominalnej nie jest korzystna dla Skarbu Państwa i trudno byłoby uzyskać na nią zgodę ministra nadzorującego ICSO.*

W ramach współpracy ze Spółką Instytut realizował trzy umowy zawarte przed 2010 r.⁶³, na podstawie których udostępniono Spółce do wykorzystania wyniki badań naukowych ICSO, umowę wdrożeniową z 17 sierpnia 2010 r.⁶⁴ oraz kontrakt dotyczący udostępnienia technologii wytwarzania płynów hamulcowych⁶⁵. Z tytułu tej współpracy ICSO uzyskał w latach objętych kontrolą następujące przychody: 12,8 tys. zł – w 2010 r., 111,9 tys. zł – w 2011 r., 8,4 tys. zł – w 2012 r., 128,1 tys. zł – w 2013 r. oraz 11,1 tys. zł – w 2014 r. Ponadto w dniu 18 lipca 2013 r. obie strony zawarły umowę o wspólności prawa do/z patentu na technologię pn. *Emulgator cieczy hydraulicznych*.

W okresie objętym kontrolą Instytut nie tworzył innych spółek kapitałowych, jak również nie obejmował/nie nabywał akcji w takich spółkach. Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że *bezpośrednim sposobem komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych jest ich sprzedaż, udzielanie licencji, wdrożenie nowego rozwiązania, do którego Instytut jest współuprawniony lub zawarcie innej umowy cywilnoprawnej pomiędzy Instytutem, a podmiotem zewnętrznym. Pośrednia forma komercjalizacji ww. wyników, poprzez tworzenie lub przystępowanie do spółek prawa handlowego, wymaga podjęcia przez Instytut szeregu czynności, takich jak określenie jakie dobra intelektualne mogą podlegać procesowi komercjalizacji, ustalenie uprawnień instytutu do tych dóbr, opracowanie biznesplanu, wycenę dóbr*

---

⁶¹ Dalej: Spółka.

⁶² W 1992 r. z ICSO wydzielony został Zakład Doświadczalny i na jego bazie utworzono spółkę z o. o.

⁶³ Umowa: 1/ nr BW/16-57 z 22 marca 1996 r. dot. udostępnienia technologii wytwarzania płynu hydraulicznego typu HFC pn. BRIOKS NF-46/2180, 2/ nr W/15-67/III/95 z 6 listopada 1995 r., dot. udostępnienia technologii wytwarzania ciekłego środka podwyższającego adhezję lepiszczy bitumicznych do mieszanek mineralno-bitumicznych dla potrzeb drogownictwa pn. Teramin 10C, 3/ nr BW 17-34/99 z 18 maja 1999 r. dot. przekazania Technologii wytwarzania żywicy mocznikowej i środka do powlekania mocznika granulowanego pn. MOPOL.

⁶⁴ Technologia wytwarzania mas wypełniających do kabli.

⁶⁵ Firmie z Egiptu.

intelektualnych, przygotowanie odpowiedniej dokumentacji prawnej, uzyskanie wszystkich wymaganych prawem zgód, podpisanie umowy spółki i rejestracja w KRS. Rozpoczęcie działalności często wymaga inwestycji w infrastrukturę produkcyjną. Instytuty badawcze mogą mieć trudności nie tylko w podjęciu działalności produkcyjnej, a także w ulokowaniu na rynku nowego produktu. Dotyczy to zwłaszcza branży chemicznej, w której trzeba konkurować z tanimi produktami z krajów azjatyckich. Komerccjalizacja wyników badań naukowych i prac rozwojowych sposobem bezpośrednim przenosi ryzyko inwestycyjne i związane z ulokowaniem na rynku nowego produktu na stronę wdrażającego przedsiębiorcy. Nie wyklucza to w przyszłości tworzenia lub przystępowania przez ICSO do spółek prawa handlowego.

(dowód: akta kontroli str. 220, 299-316, 317-338, 339, 388, 552-553, 560-561)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że ICSO, pomimo posiadania 40,5% udziałów w kapitale zakładowym ICSO Chemical Production, nie wprowadził swojego przedstawiciela do rady nadzorczej tej spółki.

W powyższej sprawie Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że po umorzeniu w 2003 r. przez byłego dyrektora ICSO 9% udziałów Instytutu w Spółce, pakiet kontrolny, stanowiący 50,6% udziałów w kapitale zakładowym Spółki posiada grupa osób prywatnych (w tym ww. były dyrektor). Pomimo zgłaszania przez Instytut kandydatów do Rady Nadzorczej Spółki, od dziesięciu lat ICSO nie wprowadził swojego przedstawiciela do organu nadzorującego Spółkę. Działania byłego dyrektora ICSO na niekorzyść Instytutu były podstawą oskarżenia w procesie karnym⁶⁶.

(dowód: akta kontroli str. 560-561, 921)

1.10 Działalność komercyjna

Opis stanu
faktycznego

W latach objętych kontrolą ICSO zrealizował na rzecz podmiotów zewnętrznych 1 678 usług, których wartość netto wyniosła 2 905 tys. zł, z tego: 431 usług (o wartości netto 682,8 tys. zł) – w 2010 r., 315 usług (488,9 tys. zł) – w 2011 r., 332 usług (675,3 tys. zł) – w 2012 r., 309 usług (655,4 tys. zł) – w 2013 r. oraz 291 usług (402,6 tys. zł) – w 2014 r. Wynik finansowy tych działań był dodatni i wynosił: 433,4 tys. zł – w 2010 r., 69,2 tys. zł (16% w porównaniu do roku poprzedniego) – w 2011 r., 319,2 tys. zł (461,3%) – w 2012 r., 334 tys. zł (104,6%) – w 2013 r. oraz 172,9 tys. zł – w 2014 r. Udział przychodów z działalności komercyjnej ICSO w przychodach ogółem wynosił: 4,2% – w 2010 r., 3,0% – w 2011 r., 3,8% – w 2012 r., 3,7% – w 2013 r. oraz 4,8% – w 2014 r.

W latach 2010-2014 Instytut nie posiadał uprawnień homologacyjnych /certyfikacyjnych.

Główna księgową ICSO wyjaśniła, że w 2011 r. przyczyną spadku liczby i wartości realizowanych usług komercyjnych oraz niższego wyniku finansowego uzyskiwanego w związku z ich realizacją – w porównaniu do pozostałych lat objętych kontrolą – był kryzys gospodarczy.

(dowód: akta kontroli str. 293-298)

Koszty związane z wykonywanymi przez ICSO usługami ustalane były w latach 2011-2014 w kosztorysach⁶⁷, w których uwzględniano jednostki organizacyjne ICSO realizujące zlecenie, wynagrodzenia pracowników tych jednostek w okresie

⁶⁶ Na dzień 14 listopada 2014 r. brak prawomocnego wyroku w tej sprawie.

⁶⁷ Sporządzanych na stanowisku z-cy kierownika Działu Komerccjalizacji Badań i Marketingu ICSO.

wykonywania zlecenia⁶⁸, inne koszty bezpośrednie⁶⁹, koszty pośrednie⁷⁰ oraz wysokość nagrody motywacyjnej dla pracowników. Tak ustalony koszt realizacji zadania, powiększony o marżę, stanowił podstawę do określenia ceny ofertowej lub umownej. W przypadku umów szczegółowych, zawieranych na podstawie umowy o współpracy pomiędzy ICSO a Orlen Oil⁷¹, koszt realizacji usługi ICSO ustalany był w oparciu o metodologię obliczania kosztów prac badawczych, stanowiącą załącznik do ww. umowy o współpracy (tożsamą z przyjętą przy sporządzaniu ww. kosztorysów). Pracownicy Instytutu nie dokumentowali sposobu ustalania kosztów przed zawarciem umowy dla usług świadczonych w 2010 r.

Zastępca kierownika Działu Marketingu i Komercjalizacji Badań wyjaśnił, że dokumentowanie sposobu ustalania kosztów realizacji umów na prace badawcze w 2010 r. nie było wymagane. W 2010 r. koszty realizacji zleconych prac badawczych były określane w taki sam sposób jak w latach 2011-2014. *Warunkiem przystąpienia do realizacji zleconej pracy badawczej było odniesienie korzyści z jej wykonania. Gdy cena realizacji zlecenia była nieadekwatna do niezbędnych do poniesienia nakładów, ICSO nie podejmował się takich prac.* Kierownicy zakładów ICSO, na podstawie posiadanego doświadczenia, są w stanie z dużą dokładnością określić zasoby niezbędne do realizacji zlecenia, a tym samym jego koszty.

(dowód: akta kontroli str. 355-387, 453-454)

ICSO w latach objętych kontrolą nie partycypował finansowo w projektach naukowych prowadzonych przez inne jednostki badawcze.

(dowód: akta kontroli str. 456)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Instytut w latach objętych kontrolą prawidłowo i rzetelnie oraz gospodarnie realizował zadania ustawowe i statutowe. Działalność naukowa prowadzona była na stabilnym, wysokim poziomie, co pozwoliło ICSO utrzymać wysoką kategorię w ocenie parametrycznej jednostki oraz zapewniło wzrost przychodów z działalności naukowej w poszczególnych latach 2011-2013, w porównaniu do roku poprzedniego. Profil działalności Instytutu był zgodny z przyjętą długofalową strategią, spójną ze Statutem ICSO. Wprawdzie w latach 2010-2014 zmniejszył się udział pracowników prowadzących badania naukowe do pracowników ogółem z 69,8% do 66,3%, jednak tendencja ta nie miała istotnego wpływu na poziom aktywności naukowej Instytutu.

⁶⁸ Średniomiesięczne wynagrodzenie w danym zakładzie ICSO x czas realizacji zleconej pracy w tym zakładzie.

⁶⁹ Koszty materiałów, aparatury + inne.

⁷⁰ W wysokości 39% kosztów bezpośrednich.

⁷¹ Z dnia 21 maja 2012 r.

2. Prawidłowość wydatkowania środków publicznych

2.1 Sytuacja finansowa

Opis stanu faktycznego

Wynik finansowy netto ICSSO w latach objętych kontrolą wyniósł: 132,5 tys. zł – w 2010 r., 237,8 tys. zł⁷² – w 2011 r., 433,1 tys. zł⁷³ – w 2012 r. i 204,2 tys. zł⁷⁴ – w 2013 r. oraz 1 075 tys. zł za pierwsze półrocze 2014 r. Zyskowność netto⁷⁵ wyniosła: 0,8% – w 2010 r., 1,4% – w 2011 r., 2,4% – w 2012 r., 1,1% – w 2013 r. oraz 16,9% – za pierwsze półrocze 2014 r. Produktywność aktywów⁷⁶ w latach 2010-2013 była ujemna i wyniosła: -1,3% w 2010 r., -1,0% w 2011 r., -1,4% w 2012 r. i -0,8% w 2013 r. Wskaźnik ogólnego zadłużenia⁷⁷ na dzień 31 grudnia w latach 2010-2012 wynosił 0,3 i w 2013 r. wzrósł do 0,4⁷⁸. ICSSO nie posiadał zobowiązań wymagalnych wg stanu na 31 grudnia w latach 2010-2013 oraz na 30 czerwca 2014 r.

Poprawę wyniku finansowego w latach 2011-2012, w porównaniu do 2010 r., Główna księgową ICSSO wyjaśniła wzrostem pozostałych przychodów operacyjnych z tytułu uzyskanych dotacji i dofinansowania na zakup aktywów trwałych⁷⁹ oraz znacznym wzrostem przychodów z tytułu odsetek od lokat w 2012 r. Ponadto wyjaśniła, że główną przyczyną obniżenia wyniku finansowego i zyskowności netto w 2013 r., w porównaniu do 2012 r., były znacznie niższe przychody finansowe uzyskane z odsetek od lokat środków pieniężnych⁸⁰, w związku z obniżeniem stóp procentowych przez NBP.

W sprawie wyniku finansowego netto za pierwsze półrocze 2014 r. oraz wskaźnika zyskowności netto Główna księgową ICSSO wyjaśniła, że *wartość ww. wyniku i zyskowności nie daje prawidłowego obrazu sytuacji ICSSO w pierwszym półroczu 2014 r., gdyż specyfika działalności ICSSO nie pozwala na zapisywanie w księgach rachunkowych przychodów z działalności podstawowej w miesięcznych okresach rozliczeniowych. Prowadzone przez ICSSO projekty są zaliczane do przychodów najczęściej na koniec roku, a wszystkie koszty związane z realizacją tych projektów stanowią produkcję w toku. To powoduje, że wynik finansowy w miesięcznych okresach rozliczeniowych nie ujmuje strat lub zysku z realizowanych projektów i prac badawczo-rozwojowych.*

(dowód: akta kontroli str. 293, 352-354, 940-947)

W latach 2011-2014 (do 31 sierpnia) ICSSO otrzymał środki publiczne na naukę, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia o *zasadach finansowania nauki*, w kwocie 55 714,7 tys. zł ogółem, z tego: 10 355,7 tys. zł – w 2011 r., 14 062,6 tys. zł – w 2012 r., 15 736,9 tys. zł – w 2013 r. oraz 15 559,5 tys. zł – w 2014 r.⁸¹. Środki te przeznaczone były na:

- strategiczne programy badań naukowych i prac rozwojowych oraz inne zadania finansowane przez NCBiR: 2 773,1 tys. zł – w 2011 r., 2 291,8 tys. zł – w 2012 r., 2 863,1 tys. zł – w 2013 r. i 2 639,2 tys. zł – w 2014 r.,

⁷² 179,5% w odniesieniu do 2010 r.

⁷³ 182,1% w porównaniu do 2011 r.

⁷⁴ 47,1% w porównaniu do 2012 r.

⁷⁵ Liczona jako: wynik finansowy netto x 100% / przychody ogółem.

⁷⁶ Liczona jako: wynik z działalności operacyjnej x 100% / aktywa razem.

⁷⁷ Liczony jako: zobowiązania ogółem (długoterminowe i krótkoterminowe wraz z rezerwami na zobowiązania, rozliczeniami międzyokresowymi i funduszami specjalnymi) / suma bilansowa (aktywa).

⁷⁸ Na dzień 30 czerwca 2014 r. wynosił 0,5.

⁷⁹ Przychody operacyjne wyniosły: 1 020 tys. zł – w 2010 r., 1 715 tys. zł – w 2011 r. i 2 845 tys. zł w 2012 r.

⁸⁰ 1 154 tys. zł w 2012 r. i 640 tys. zł w 2013 r.

⁸¹ Środki przyznane wg decyzji.

- badania naukowe lub prace rozwojowe na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa prowadzone w ramach strategicznych programów badań naukowych i prac rozwojowych oraz innych zadań, o których mowa w art. 5 pkt 1 ww. ustawy: 650,0 tys. zł – w 2011 r., 527 6 tys. zł – w 2012 r., 593,2 tys. zł – w 2013 r.,
- badania podstawowe i inne zadania finansowane przez NCN: 1 057,8 tys. zł – w 2011 r., 561,2 tys. zł – w 2012 r. i 59 tys. zł – w 2013 r.,
- działalność statutową jednostek naukowych: 4 831,9 tys. zł – w 2011 r., 7 165,5 tys. zł – w 2012 r., 5 584,3 tys. zł – w 2013 r. i 4 567,6 tys. zł – w 2014 r.,
- działalność instytutów badawczych, polegającą na prowadzeniu badań naukowych lub prac rozwojowych oraz zadań z nimi związanych, służących rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich, finansowanych w wewnętrznym trybie konkursowym: 4,1 tys. zł – w 2011 r. i 3,8 tys. zł – w 2014 r.,
- inwestycje w zakresie dużej infrastruktury badawczej oraz inwestycje budowlane służące badaniom naukowym lub pracom rozwojowym: 80,0 tys. zł – w 2011 r., 2 813,4 tys. zł – w 2012 r., 5 594 tys. zł – w 2013 r. i 7 663,4 tys. zł – w 2014 r.,
- zadania współfinansowane ze środków funduszy strukturalnych Unii Europejskiej albo z niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielonej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu: 958,7 tys. zł – w 2011 r., 656,7 tys. zł – w 2012 r., 914,5 tys. zł – w 2013 r. i 685,5 tys. zł – w 2014 r.,
- programy i przedsięwzięcia ustanawiane przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego⁸²: 46,2 tys. zł – w 2012 r. i 127,9 tys. zł – w 2013 r.

Przychody ogółem ICSO wyniosły: 15 802,6 tys. zł – w 2010 r., 16 418,9 tys. zł (wzrost o 3,9%) – w 2011 r., 17 839,6 tys. zł (wzrost o 8,7%) – w 2012 r., 17 956,4 tys. zł (wzrost o 0,7%) – w 2013 r., 13 485,3 tys. zł⁸³ – w 2014 r. (do 31 sierpnia). Przychody ze środków publicznych przeznaczonych na naukę⁸⁴ oraz ze środków unijnych stanowiły od 52,9% do 65,8% przychodów ogółem i w kolejnych okresach wyniosły: 9 323,1 tys. zł, 9 405,7 tys. zł, 9 435,4 tys. zł, 10 018,9 tys. zł oraz 8 868,8 tys. zł. Przychody z dotacji na działalność statutową wyniosły: 4 248 tys. zł – w 2010 r., 5 183,5 tys. zł – w 2011 r., 5 586,9 tys. zł – w 2012 r., 6 055,7 tys. zł – w 2013 r., 5 347,2 tys. zł – w 2014 r., co stanowiło od 26,9% w 2010 r. do 39,7% w 2014 r. przychodów ogółem. Znaczący udział w przychodach Instytutu miały przychody własne z prac badawczo-rozwojowych, które wyniosły: 2 068,2 tys. zł – w 2010 r. (13,1%), 2 013 tys. zł – w 2011 r. (12,3%), 2 344 tys. zł – w 2012 r. (13,1%), 2 302,7 tys. zł – w 2013 r. (12,8%) i 678,1 tys. zł – do 31 sierpnia 2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 389, 390-452, 922, 939)

⁸² Dalej: Minister NiSW.

⁸³ Według decyzji przyznających środki na naukę i dotacje unijne, z uwzględnieniem środków przeniesionych z 2013 r.

⁸⁴ Łącznie z dotacją na działalność statutową.

2.2 Wniosek o przyznanie środków finansowych na działalność statutową na 2013 r.

Opis stanu faktycznego

ICSO, stosownie do obowiązku wynikającego z art. 18 ust. 5 pkt 3 ustawy *o zasadach finansowania nauki*, wystąpił do MG⁸⁵ o zaopiniowanie wniosku dotyczącego przyznania dotacji statutowej na 2013 r. Pozytywną opinię w tym zakresie⁸⁶ załączono do wniosku skierowanego do Ministra NiSW o przyznanie dotacji na 2013 r. Decyzją z 19 lutego 2013 r.⁸⁷ została przyznana ICSO dotacja podmiotowa na utrzymanie potencjału badawczego w 2013 r. w kwocie 5 584,3 tys. zł⁸⁸. Łącznie ze środkami niewykorzystanej dotacji statutowej z 2012 r. w wysokości 1 471,5 tys. zł, kwota dotacji pozostająca do dyspozycji ICSO w 2013 r. wynosiła 7 055,7 tys. zł.

Raport z wykorzystania dotacji na 2013 r. wraz z jej rozliczeniem Instytut złożył Ministrowi NiSW w formie i terminie określonym w § 14 ust. 1 i ust. 3 oraz w § 15 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra NiSW z dnia 5 listopada 2010 r. *w sprawie kryteriów i trybu przyznawania oraz rozliczania środków finansowych na naukę na finansowanie działalności statutowej*⁸⁹. Na działalność statutową ICSO wydatkował w 2013 r. 6 276,1 tys. zł⁹⁰ (89% z kwoty na działalność statutową w 2013 r.), a niewykorzystane środki w kwocie 779,6 tys. zł, pozostawiono do wydatkowania w 2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 390-452, 455)

Badaniem objęto sfinansowane z dotacji wydatki w kwocie 1 274,7 tys. zł (20,3%) poniesione na realizację czterech prac naukowo-badawczych (1 054,4 tys. zł) oraz na zakup aparatury i urządzeń na potrzeby realizacji projektów badawczych finansowanych z dotacji (220,3 tys. zł). Środki z dotacji na prace naukowo-badawcze wykorzystano na: wynagrodzenia wraz z pochodnymi – 984,5 tys. zł, zakup odczynników chemicznych – 26,8 tys. zł, zakup materiałów – 15,9 tys. zł, zakup paliwa do samochodów – 4,1 tys. zł, podróże służbowe – 6,1 tys. zł, usługi (transportowe, handlowo-reklamowe, obsługi nauki, wydawnicze i poligraficzne) – 5,3 tys. zł, opłaty za udział w konferencjach naukowych i konsultacje – 8,7 tys. zł, pokrycie kosztów zużycia pozostałych materiałów, maszyn i urządzeń – 2 tys. zł oraz pozostałe opłaty manipulacyjne – 0,9 tys. zł.

Z dotacji na 2013 r. zakupiono następującą aparaturę i urządzenia: 1/ monitory komputerowe do: chromatografu gazowego (3 szt.) i stacji zbierania danych chromatograficznych (1 szt.) – za cenę 1,8 tys. zł, 2/ generator wodoru – za 24,4 tys. zł, 3/ homogenizator laboratoryjny – za 65,2 tys. zł, 4/ zestaw do oznaczania temperatury zapłonu w tyglu zamkniętym – za 61,1 tys. zł, 5/ inkubator z wstrząsarką i platformą – za 33,7 tys. zł, 6/ pompę jednostłokową – za 29,8 tys. zł, 7/ urządzenie chłodzące – za 4,3 tys. zł.

W wyniku badania próby wydatków uznano, że ICSO wykorzystał środki dotacji statutowej zgodnie z przeznaczeniem. Wydatki zostały prawidłowo udokumentowane i rzetelnie zaewidencjonowane w systemie finansowo-księgowym. Nie stwierdzono wydatków niegospodarnych lub dokonanych z naruszeniem prawa⁹¹.

(dowód: akta kontroli str. 582-584, 585-608)

⁸⁵ Wniosek z dnia 24 lipca 2012 r.

⁸⁶ Postanowienie Ministra Gospodarki nr 7/12 z dnia 8 sierpnia 2013 r.

⁸⁷ Nr 4879/E-136/S/2013, data wpływu do ICSO: 6 marca 2013 r.

⁸⁸ Środki dotacji wpłynęły na rachunek bankowy ICSO w dwunastu miesięcznych ratach.

⁸⁹ Dz. U. z 2014 r., poz. 90.

⁹⁰ W tym 1 471,5 tys. zł niewykorzystanych w 2012 r. środków dotacji statutowej.

⁹¹ Zakupy materiałów i usług realizowano zgodnie z obowiązującą procedurą nr NT/P-03 *Realizacja zakupów i usług* z dnia 1 marca 2012 r., wydanie 02.

2.3 Wydatkowanie i rozliczanie środków na finansowe na działalność statutowej

Opis stanu faktycznego

Kontrola dwóch zakończonych projektów dofinansowanych ze środków krajowych⁹² oraz jednego zakończonego projektu dofinansowanego ze środków zagranicznych⁹³ wykazała, że środki publiczne na sfinansowanie realizacji zadań w ramach działalności podstawowej ICSO zostały wydatkowane i rozliczone prawidłowo. Działania podejmowane przez zakłady Instytutu, realizujące kontrolowane projekty, były zgodne z podpisanymi umowami o dofinansowanie. Prace badawcze prowadzono zgodnie z terminami określonymi w harmonogramach, a z przebiegu wykonania projektów ICSO sporządzał wymagane umowami raporty. W wyniku realizacji projektów finansowanych ze środków krajowych zostały osiągnięte założone cele badawcze, tj. opracowano nową technologię wytwarzania małowcząsteczkowych żywic epoksydowych oraz opracowano nowe heterogeniczne katalizatory transestryfikacji tłuszczów niskocząsteczkowymi alkoholami, do wytwarzania biodiesla i zsyntezowano heterogeniczne katalizatory kwasowe. Na dzień sporządzenia wniosku o płatność końcową (31 grudnia 2012 r.) projektu finansowanego ze środków zagranicznych, osiągnięto wszystkie wskaźniki produktów (8), natomiast stopień realizacji wskaźników rezultatu (9) był zgodny z określonym w umowie. Na koniec 2013 r. sześć wskaźników rezultatu zrealizowanych zostało w 100%, w tym trzy z wyprzedzeniem czteroletnim. Dla dwóch wskaźników termin ich osiągnięcia upłyne w 2017 r. ICSO prowadził działania monitorujące realizację badanych projektów oraz składał okresowe i końcowe raporty zgodnie z zapisami umów o ich finansowanie.

(dowód: akta kontroli str. 612-820, 895-896)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Pomimo tego, że w myśl treści § 8 ust. 1 umowy o dofinansowanie projektu *Nowa generacja technologii epichlorochohydryny z wykorzystaniem biogliceryny, jako surowca* zawartej w dniu 22 września 2009 r. z Ośrodkiem Przetwarzania Informacji⁹⁴ ICSO zobowiązał się do zrealizowania tego projektu w taki sposób, aby zostały osiągnięte zarówno cele tego projektu, jak i wskaźniki określone we wniosku o dofinansowanie, to wskaźnik rezultatu określony w ww. wniosku jako „liczba przedsiębiorców współpracujących z ICSO po zakończeniu projektu (jeden przedsiębiorca)”, którego termin realizacji przypadła na 2013 r., nie został osiągnięty.

(dowód: akta kontroli, str. 617, 619-678)

Kierownik Działu Marketingu i Komercjalizacji Badań wyjaśniła, że *przyczyną nieosiągnięcia ww. wskaźnika była likwidacja podmiotu⁹⁵, który deklarował wdrożenie wyników projektu. Aktualnie brak jest inwestora. ICSO koncentruje się głównie na pozyskaniu klienta zagranicznego. Podjęte zostały działania w celu rozpowszechnienia informacji o opracowanej technologii poprzez: zamieszczenie informacji na stronie internetowej, publikację w czasopiśmie branżowym, ogłoszenie prasowe oraz wykonanie ulotek, plakatów i baneru. Ponadto zadbano o wysokie*

⁹² 1/ *Opracowanie nowoczesnej technologii wytwarzania małowcząsteczkowych żywic epoksydowych* (1 042,7 tys. zł) oraz 2/ *Badania nad otrzymywaniem heterogenicznych katalizatorów transestryfikacyjnych w aspekcie wytwarzania biodiesla* (1 261 tys. zł).

⁹³ *Nowa generacja technologii epichlorochohydryny z wykorzystaniem biogliceryny jako surowca* (1 832,2 tys. zł).

⁹⁴ Będącej Instytucją Wdrażającą w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka.

⁹⁵ Zakłady Chemiczne ZACHEM SA w Bydgoszczy (Grupa Ciech).

pozycjonowanie słowa „epichlorohydryna” w przeglądarce Google, tym samym zwiększając szanse na wdrożenie technologii.

ICSO prowadził działania monitorujące realizację badanych projektów oraz składał okresowe i końcowe raporty zgodnie z zapisami umów o ich finansowanie.

(dowód: akta kontroli str. 612-820, 895-896)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Jakkolwiek z dokumentacji ICSO wynika, że stan realizacji ww. wskaźników wykazany został w sprawozdaniu rocznym przekazanym 14 lutego 2014 r. do Ośrodka Przetwarzania Informacji, to nadal istnieje ryzyko zakwestionowania w tym zakresie prawidłowości realizacji tego projektu, a tym samym wysokości otrzymanego dofinansowania.

Ocena
częstkowaOcena
częstkowa

Sytuacja finansowa Instytutu w latach 2010-2012 ulegała systematycznej i znacznej poprawie (wynik finansowy netto wzrósł o 226,9%), a jej pogorszenie w 2013 r. nie miało związku z działalnością podstawową ICSO. W latach 2010-2013 wzrastały przychody ogółem, w tym przychody Instytutu ze środków na naukę i ze środków unijnych, które w latach objętych kontrolą stanowiły ponad 50% przychodów ogółem. Środki finansowe na realizację prac badawczych i rozwojowych wydatkowane były z zachowaniem obowiązujących przepisów prawnych, zgodnie z umowami o dofinansowanie oraz z decyzjami przyznającymi te środki, co potwierdziła zbadana próba wydatków sfinansowanych z dotacji statutowej w 2013 r. (20,3%). Pracownicy Instytutu wydatkowali środki z dotacji na przedsięwzięcia określone we wniosku o dotację, w sposób gospodarny, z zachowaniem wewnętrznych procedur zakupu towarów i usług, a związane z tym operacje gospodarcze zostały rzetelnie udokumentowane i prawidłowo zaewidencjonowane. Stwierdzona w tym obszarze nieprawidłowość dotycząca nieosiągnięcia na dzień 31 grudnia 2013 r. jednego ze wskaźników rezultatu wynikała z okoliczności zewnętrznych.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o *Najwyższej Izbie Kontroli*⁹⁶ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag

Zgodnie z art. 62 ustawy o *NIK* proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

⁹⁶ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm., dalej: ustawa o *NIK*.

Opole, dnia 23 grudnia 2014 r.

Kontrolerzy
Krzysztof Rajczyk
główny specjalista kp

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu

Dyrektor

.....
podpis